

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

розвитку громад, території та

інфраструктури України

_____ № _____)

Типова програма і тематичний план курсу спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів для працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів

I. Основні положення

1. Типова програма і тематичний план курсу спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів залізничним, морським, річковим транспортом для працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів (далі – Типова програма і тематичний план) розроблені на виконання Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів», постанови Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2007 р. № 1285 «Про затвердження Порядку проведення спеціального навчання працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів», міжнародних договорів, що діють у сфері перевезення небезпечних вантажів.

2. Ці Типова програма і тематичний план не поширюються на спеціальне навчання працівників суб'єктів перевезення радіоактивних матеріалів та працівників суб'єктів перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом.

3. Спеціальне навчання проходять усі працівники підприємств, установ та організацій суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, які займаються класифікацією, пакуванням, маркуванням чи нанесенням знаків безпеки та інформаційних табло на упаковки, оформленням транспортних документів, відправленням, короткостроковим зберіганням, перевезенням або прийманням небезпечних вантажів, проведенням вантажних та інших операцій, пов'язаних із перевезенням таких вантажів.

4. Типова програма і тематичний план складаються з таких розділів спеціального навчання: базовий курс, спеціальна підготовка, заходи безпеки, контрольне тестування.

5. Центри спеціального навчання зобов'язані розробляти плани навчання

та програми відповідно до тем навчання і кількості годин навчання, що визначені у додатку до цих Типової програми і тематичного плану (далі – додаток) залежно від професії (посади) і виду робіт, що виконуються працівником під час перевезення небезпечних вантажів, та його кваліфікаційного рівня.

Під час розробки планів навчання та програми для працівників, професії (посади) яких не наведені у додатку, слід керуватися темами навчання і кількістю годин навчання для професії (посади), аналогічної за класифікаційним рівнем та видом робіт, що визначені для цієї професії суб'єктом перевезення небезпечних вантажів.

II. Тематичний план курсу спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів складається з таких тем:

№ модуля	Назва модуля/теми
1. Базовий курс	
Модуль 1	Міжнародне та національне законодавство у сфері перевезення небезпечних вантажів. Права, обов'язки та відповідальність учасників перевезення небезпечних вантажів. Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.
Тема 1.1	Міжнародне та національне законодавство у сфері перевезення небезпечних вантажів.
Тема 1.2	Права, обов'язки та відповідальність учасників перевезення небезпечних вантажів.
Тема 1.3	Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.
Модуль 2	Класифікація та ідентифікація небезпечних вантажів.
Тема 2.1	Класифікація небезпечних вантажів.
Тема 2.2	Ідентифікація небезпечних вантажів.
Модуль 3	Вантажні одиниці, їх випробовування та маркування за результатами випробувань.
Тема 3.1	Вантажні одиниці.
Тема 3.2	Випробовування вантажних одиниць та їх маркування за результатами випробувань.
Модуль 4	Маркування вантажних одиниць, вантажних транспортних одиниць.
Тема 4.1	Маркування вантажних одиниць.
Тема 4.2	Маркування вантажних транспортних одиниць.
2. Спеціальна підготовка	
Модуль 5	Номенклатура (переліки) небезпечних вантажів.

	Умови перевезення небезпечних вантажів. Небезпечні вантажі в обмежених та звільнених кількостях.
Тема 5.1	Номенклатура (переліки) небезпечних вантажів.
Тема 5.2	Умови перевезення небезпечних вантажів.
Тема 5.3	Небезпечні вантажі в обмежених та звільнених кількостях.
Модуль 6	Перевізні (транспортні) документи.
Модуль 7	Вантажні транспортні одиниці, контейнери, залізничні транспортні засоби, судна, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.
Тема 7.1	Контейнери, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.
Тема 7.2	Залізничні транспортні засоби, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.
Тема 7.3	Судна, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.
Модуль 8	Вантажно-розвантажувальні операції, короткострокове зберігання на етапах переміщення небезпечних вантажів.
Тема 8.1	Вантажно-розвантажувальні операції. Кріплення вантажів.
Тема 8.2	Короткострокове зберігання на етапах переміщення небезпечних вантажів.
Модуль 9	Транспортні операції.
Тема 9.1	Приймання та видача небезпечних вантажів.
Тема 9.2	Сумісність небезпечних вантажів.
Тема 9.3	Комерційний та технічний огляд
Тема 9.4	Організація поїзної і маневрової роботи з вагонами, завантаженими небезпечними вантажами на залізничному транспорті.
Тема 9.5	Супроводження небезпечних вантажів на залізничному транспорті.
Тема 9.6	Відбір та підготовка вагонів і контейнерів для перевезення залізничним транспортом окремих небезпечних та легкогорючих вантажів.
Тема 9.7	Передача вагонів у міжнародному сполученні.
Тема 9.8	Вимоги до підготовці суден до перевезення.
3. Заходи безпеки	

Модуль 10	Навчання з питань безпеки.
Тема 10.1	Основні причини виникнення аварійних ситуацій. Заходи, спрямовані на запобігання аварійним ситуаціям.
Тема 10.2	Порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій.
Тема 10.3	Охорона праці та пожежна безпека.
Тема 10.4	Заходи першої допомоги.
Контрольне тестування	

III. Типова програма курсу спеціального навчання з питань перевезення небезпечних вантажів.

1. Базовий курс

Модуль 1. Міжнародне та національне законодавство у сфері перевезення небезпечних вантажів. Права, обов'язки та відповідальність учасників перевезення небезпечних вантажів. Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.

Тема 1.1. Міжнародне та національне законодавство у сфері перевезення небезпечних вантажів.

Загальні поняття та терміни, що використовуються у міжнародних та національних регламентах з перевезення небезпечних вантажів: «небезпечний вантаж», (зокрема «небезпечні відходи», «порожні вантажні одиниці та вантажні транспортні одиниці, неочищені з-під небезпечних вантажів», «забруднювач навколишнього середовища», «хімічно небезпечні вантажі»), «підготовка небезпечного вантажу до перевезення», «перевезення небезпечних вантажів», «регламентація перевезення небезпечних вантажів», «суб'єкти перевезення небезпечних вантажів», «учасники транспортного процесу», «компетентні органи».

Міжнародні організації, що займаються регламентацією перевезення небезпечних вантажів: Комітет експертів ООН, Міжнародна морська організація (ІМО), Європейська економічна комісія ООН (ЄЕК ООН), Міжнародна агенція з атомної енергії, Міжнародна організація з цивільної авіації (ІКАО), Організація співробітництва залізниць (ОСЗ), Міжурядова організація міжнародних залізничних перевезень (ОПІФ), Міжнародна організація з охорони праці (МОП), Всесвітня організація з охорони здоров'я (ВОЗ); принципи взаємодії міжнародних організацій, їх мета та завдання; участь України у діяльності міжнародних організацій.

Принципи регламентації перевезення небезпечних вантажів. Загальні тенденції в міжнародній практиці регламентування перевезення небезпечних вантажів. Мета Типових правил перевезення небезпечних вантажів,

розроблених ООН.

Міжнародні угоди (конвенції та правила), які діють у сфері перевезення небезпечних вантажів (сфера дії, структура, вимоги, що встановлюються).

Національне законодавство, що діє у сфері перевезення небезпечних вантажів (закони, постанови, накази, їх загальні положення, сфера дії); нормативно-правові і нормативно-технічні документи щодо умов перевезень, здійснення вантажних операцій, короткострокового зберігання небезпечних вантажів, з питань охорони праці, життя та здоров'я людей, охорони навколишнього природного середовища (загальні положення, сфера дії).

Небезпечні речовини підвищеної небезпеки, що можуть бути використані в терористичних цілях.

Компетентні органи у сфері перевезення небезпечних вантажів та їх функції.

Дозволи, що потрібні на перевезення деяких небезпечних вантажів (вибухових речовин, озоноруйнівних речовин, пестицидів, прекурсорів).

Тема 1.2. Права, обов'язки та відповідальність учасників перевезення небезпечних вантажів.

Загальні поняття та терміни, що використовуються у міжнародних та національних регламентах з перевезення небезпечних вантажів: «суб'єкти перевезення небезпечних вантажів», «учасники перевезення».

Загальні обов'язки та відповідальність учасників перевезень небезпечних вантажів стосовно забезпечення безпеки таких перевезень. Загальні вимоги стосовно проходження спеціального навчання у сфері перевезення небезпечних вантажів.

Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів перевезень небезпечних вантажів (відправника, перевізника, одержувача).

Права, обов'язки та відповідальність інших учасників транспортного процесу: відповідального за навантаження/розвантаження, пакувальника, відповідального за наповнення, оператора контейнера-цистерни (переносної цистерни).

Координація дій учасників транспортного процесу.

Тема 1.3. Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.

Страхування небезпечних вантажів (вимоги законодавчих актів з питань страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів. Договір страхування. Права та обов'язки суб'єктів страхування відповідальності під час перевезення небезпечних вантажів. Контроль за страхуванням).

Практичні заняття:

Напрацювання навичок роботи з основними міжнародними, національними регламентами у сфері перевезення небезпечних вантажів,

визначення сфери дії, структури та їх відмінностей. Ознайомлення із загальними положеннями міжнародних та національних регламентів.

Напрацювання навичок щодо визначення обов'язків учасників перевезення та їх відповідальності у сфері перевезення небезпечних вантажів, зокрема страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів.

Модуль 2. Класифікація та ідентифікація небезпечних вантажів.

Тема 2.1. Класифікація небезпечних вантажів.

Загальні поняття та терміни, що використовуються у міжнародних та національних правилах: «клас (підклас) небезпечних вантажів», «класифікаційний шифр», «ступінь небезпеки/група пакування», «процедура класифікації та ідентифікації вантажів», «хімічно-небезпечні вантажі».

Регламентация класифікації небезпечних вантажів та методів класифікаційних випробувань.

Основні властивості (фізичні, хімічні) та види транспортної небезпеки. Вплив небезпечних вантажів на організм людини у разі:

проникнення через шкіряні покриви; вдихання та проковтування; потрапляння в очі;

ушкодження внаслідок отруєнь і хімічних опіків; термічних опіків та обмороження.

Шкідливий вплив небезпечних речовин на навколишнє середовище, а також для рослин та тварин у разі потрапляння їх у повітря, воду, ґрунт.

Принципи класифікації небезпечних речовин (процедури класифікації речовин різних класів; показники і критерії віднесення речовин до класу та визначення їх ступеня небезпеки; методи випробувань; схеми прийняття рішень; класифікація розчинів, сумішей, зокрема пестицидів; класифікація відходів).

Принципи класифікації та безпека речовин, що перевозяться на суднах навалом. Методи випробувань.

Принципи класифікації та безпека речовин, що перевозяться на суднах наливом.

Порівняння систем класифікацій, наведених у міжнародних документах з перевезення небезпечних вантажів, розроблених міжнародними організаціями (КЕ ООН, ЄЕК ООН, ІМО, ІКАО, ОСЗ, ОТИФ), із наведеними у національних регламентах. Рекомендації щодо класифікації та ідентифікації вантажу під час мультимодальних перевезень.

Узгоджена на глобальному рівні система класифікації, основні принципи. Принципи класифікації. Показники та критерії класифікації. Визначення класифікації у паспорті безпеки речовини/матеріалу. Відмінності у класифікації за регламентами з перевезення небезпечних вантажів із узгодженою системою класифікації.

Тема 2.2. Ідентифікація небезпечних вантажів.

Ідентифікація небезпечних вантажів:

номер ООН (UN);

належне відвантажувальне найменування (PSN) (транспортна назва).

Визначення належного відвантажувального найменування (транспортної назви) та номера ООН для різних вантажів (включаючи вироби/речовини, суміші/розчини, не визначені за конкретною назвою). Позичі для небезпечних вантажів.

Практичні заняття:

Напрацювання навичок щодо визначення для різних небезпечних вантажів (включно з ненаведеними за конкретною назвою виробами/речовинами, сумішами, розчинами) класифікації (основного, додаткового виду безпеки, ступеня безпеки) із застосуванням пріоритету властивостей (різних систем класифікації), а також визначення їхньої безпеки у транспортному процесі.

Напрацювання навичок визначення транспортної безпеки речовин у разі їх перевезення навалом або наливом на судах.

Модуль 3. Вантажні одиниці, їх випробування та маркування за результатами випробувань.

Тема 3.1. Вантажні одиниці.

Загальні поняття: «вантажна одиниця», «пакування», «пакування», «тара», «великогабаритна тара», «контейнер середньої вантажопідйомності для масових вантажів», «легка тара», «група пакування», «інструкція з пакування», «реконструйована тара», «аварійна тара».

Регламентация вимог до засобів, що використовуються для пакування небезпечних вантажів, їх випробування та маркування за результатами випробувань.

Загальні вимоги до тари (види і коди).

Вимоги до посудин, що працюють під тиском.

Спеціальні вимоги для тари, призначеної для вибухових речовин, газів, інфекційних речовин, органічних пероксидів, самореактивних речовин;

Вимоги до реконструйованої тари. Вимоги до аварійної тари.

Вимоги до контейнерів середньої вантажопідйомності для масових вантажів (КСВМВ) (види, типи, коди).

Вимоги до великогабаритної тари (види, типи, коди).

Вимоги до легкої тари (види, типи, коди).

Вимоги до інших засобів пакування, що використовуються для транспортування небезпечних вантажів.

Вимоги до транспортних пакетів.

Користування інструкціями з пакування небезпечних вантажів. Спеціальні положення щодо пакування.

Користування інструкціями з пакування у разі мультимодальних перевезень.

Тема 3.2. Випробовування вантажних одиниць та їх маркування за результатами випробувань.

Регламентація вимог до випробування вантажних одиниць та їх маркування за результатами випробувань.

Вимоги до випробування тари (одиначної, складеної, комбінованої) та її маркування за результатами випробувань. Періодичність випробовування. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Випробування та маркування посудин, що працюють під тиском. Періодичність випробовування. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Спеціальні вимоги щодо випробовування тари, призначеної для вибухових речовин, газів, інфекційних речовин, радіоактивних матеріалів, органічних пероксидів, самореактивних речовин.

Вимоги до випробування контейнерів середньої вантажопідйомності для масових вантажів (КСВМВ) та їх маркування за результатами випробувань. Періодичність випробувань. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Вимоги до випробування великогабаритної тари та її маркування за результатами випробувань. Періодичність випробувань. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Вимоги до випробування легкої тари (види, типи, коди) та її маркування за результатами випробувань. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Вимоги до випробування реконструйованої тари та її маркування за результатами випробувань. Протокол випробувань (сертифікат відповідності).

Вимоги до випробування аварійної тари та її маркування за результатами випробувань.

Практичні заняття:

Відпрацювання навичок щодо визначення для конкретних речовин, розчинів, сумішей:

дозволених вантажних одиниць;

маркування, що має бути нанесено на різні види вантажних одиниць за результатами їх випробування;

їх сумісності у разі укладення до однієї вантажної одиниці з іншими вантажами.

Модуль 4. Маркування вантажних одиниць, вантажних транспортних одиниць.

Тема 4.1. Маркування вантажних одиниць.

Загальні поняття та терміни, що використовуються у міжнародних та

національних регламентах: «вантажна одиниця», «маркування», «маркування», елементи маркування («знаки небезпеки», «номер ООН», «належне відвантажувальне найменування (транспортна назва)», «класифікаційний шифр»), «маніпуляційні знаки», «попереджувальні знаки» тощо.

Загальні вимоги до маркування.

Маркування вантажних одиниць. Елементи маркування, що наносяться на вантажні одиниці (пакування та транспортні пакети).

Особливості маркування «забруднювачів навколишнього середовища», «небезпечних вантажів в обмежених та звільнених кількостях», «порожніх вантажних одиниць, що не зачищені з-під небезпечних вантажів», «літєвих елементів або батарей».

Маркування вантажних одиниць знаком «Верх», «Штабелювання заборонене», «Штабелювання обмежене», їх значення, застосування, вимоги до них та їх розміщення на пакуваннях.

Маркування транспортних пакетів.

Вимоги щодо маркування великогабаритних і незапакованих вантажів.

Відмінності у маркуванні вантажних одиниць за міжнародними та національними вимогами, а також за видами транспорту.

Особливості маркування небезпечних вантажів відповідно до узгодженої на глобальному рівні системи класифікації та маркування хімічної продукції.

Тема 4.2. Маркування вантажних транспортних одиниць.

Загальні поняття та терміни, що використовуються у міжнародних та національних правилах: «вантажна транспортна одиниця», елементи маркування («знак-табло небезпеки», «номер ООН», «номер аварійної картки»), «попереджувальні знаки», «табличка КБК» тощо.

Маркування вантажних транспортних одиниць. Елементи маркування, що наносяться на вантажні транспортні одиниці (контейнери, знімні цистерни, транспортні засоби, рухомий склад).

Особливості маркування залізничних транспортних засобів (цистерн) смугами відповідного кольору для окремих небезпечних вантажів для колії 1435 мм, колії 1520 мм та табличками з технічною характеристикою.

Відмінності у маркуванні вантажних транспортних одиниць за міжнародними та національними вимогами, а також за видами транспорту.

Особливості маркування: «забруднювачів навколишнього середовища», «небезпечних вантажів у обмежених та звільнених кількостях», «порожніх вантажно-транспортних одиниць, що не зачищені з-під небезпечних вантажів», «небезпечних вантажів, що надаються до перевезення за підвищеної температури», «вантажних транспортних одиниць, де застосовується холодоагент», «фумігованих вантажних транспортних одиниць».

Практичні заняття:

Напрацювання навичок визначення елементів маркування, що має бути

нанесено на:

- вантажні одиниці;
- вантажні транспортні одиниці;

на вантажні одиниці та вантажні транспортні одиниці, які завантажені різними небезпечними вантажами або небезпечними вантажами в обмежених та звільнених кількостях.

Відпрацювання на прикладах нанесення елементів маркування під час мультимодальних перевезень небезпечних вантажів у вантажних одиницях і вантажних транспортних одиницях та згідно з узгодженою на глобальному рівні системою класифікації та маркування хімічної продукції.

2. Спеціальна підготовка.

Модуль 5. Номенклатура (переліки) небезпечних вантажів. Умови перевезення небезпечних вантажів. Небезпечні вантажі в обмежених та звільнених кількостях.

Тема 5.1. Номенклатура (переліки) небезпечних вантажів.

Переліки небезпечних вантажів. Користування переліками небезпечних вантажів. Допуск або заборона вантажів до перевезення.

Структура переліків та основна інформація, наведена для позиції небезпечного вантажу.

Визначення за переліками для вантажу:

класифікації та ідентифікації дозволених видів вантажних одиниць (інструкція з пакування до тари, контейнерів середньої вантажності, великогабаритної тари, легкої металевої тари; спеціальні положення щодо пакування, вимоги щодо сумісного пакування);

маркування дозволених видів переносних цистерн і спеціальних положень до їх використання;

вимог до вантажних транспортних одиниць;

умов щодо завантаження/вивантаження (укладення і розміщення); інформації щодо дій в аварійних ситуаціях;

спеціальних положень щодо перевезень.

Структура переліків та інформації на вантаж, що перевозяться навалом морськими суднами.

Структура переліків та інформації на вантаж, що перевозяться наливом морськими суднами.

Тема 5.2. Умови перевезення небезпечних вантажів.

Визначення можливого способу перевезення небезпечного вантажу:

у вантажних одиницях (окремими місцями, в контейнерах, у транспортних засобах);

навалом/наливом у контейнерах (контейнерах-цистернах, переносних цистернах, знімних цистернах, балк-контейнерах, багатоелементних газових контейнерах).

Визначення вимог до залізничних транспортних засобів; положень, які застосовуються під час перевезення (дотримання мінімальних норм прикриття під час формування поїздів і маневрової роботи та умов розпуску з сортувальної гірки).

Визначення вимог до розміщення небезпечних вантажів на суднах та до оснащення суден.

Користування індивідуальною карткою вантажу для визначення умов перевезення навалювальних вантажів на морських суднах (завантаження, вивантаження, вимоги до транспортних операцій).

Визначення умов перевезення наливних вантажів на суднах (завантаження, вивантаження, вимоги до проведення операцій) та вимог до оснащення судна. Користування переліками наливних вантажів.

Тема 5.3 Небезпечні вантажі в обмежених та звільнених кількостях.

Загальні поняття: «небезпечні вантажі в обмежених кількостях», «небезпечні вантажі у звільнених кількостях».

Визначення можливості перевезення небезпечних вантажів на умовах обмежених кількостей або звільнених кількостей. Визначення кількості речовин, вимог до їх пакування та надання до перевезення на умовах обмежених кількостей або звільнених кількостей. Звільнення від вимог правил у разі перевезення речовин в обмежених кількостях або звільнених кількостях.

Практичні заняття:

Відпрацювання навичок щодо визначення на прикладах за переліками: класифікації (основного, додаткового видів небезпеки, ступеня небезпеки), ідентифікації (належного відвантажувального найменування та номера ООН); пакування; елементів маркування; можливості перевезення небезпечних вантажів на умовах обмежених кількостей або звільнених кількостей; дозволеного способу перевезення; вимог до завантаження, вивантаження, транспортних операцій; вимог до транспортних засобів, суден, а також дій в аварійних ситуаціях; умов перевезення небезпечних вантажів.

Відпрацювання на прикладах визначення вимог щодо підготовки та надання небезпечного вантажу для мультимодального перевезення.

Модуль 6. Перевізні (транспортні) документи.

Загальні поняття: «перевізні (транспортні) документи», «Накладна», «Декларація на вантаж», «Свідоцтво про завантаження контейнера/транспортного засобу», «Свідоцтво про відповідність вантажних одиниць (протокол випробувань)», «Свідоцтво про стан вантажу», «Паспорт безпеки речовини/матеріалу», «Свідоцтво про допущення транспортних засобів до

перевезення визначених небезпечних вантажів», «Свідоцтво про відповідність конструкції та обладнання судна вимогам Правил 19 (54) Глави II-2 Міжнародної конвенції про охорону людського життя на морі 1974 року (СОЛАС-74)», «Міжнародний сертифікат придатності судна для перевезення хімічних вантажів наливом», «Міжнародний сертифікат придатності судна для перевезення зріджених газів наливом», «Маніфест», «Дозвіл на перевезення небезпечного вантажу». «Договір обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів».

Перелік основних перевізних документів, їх зміст, мета, форми перевізних (транспортних) документів у різних видах сполучень, включно з документами, що стосуються дій в аварійних ситуаціях.

Вимоги до підготовки та заповнення перевізних документів для:

небезпечних вантажів (враховуючи спеціальні вимоги до заповнення документації для небезпечних вантажів класів 1, 2, 5.2, 6.2);

неочищених від залишків небезпечного вантажу вантажних одиниць і вантажних транспортних одиниць;

відходів;

небезпечних вантажів, що надаються в аварійній тарі;

небезпечних вантажів, що надаються до перевезення в обмежених або звільнених кількостях;

небезпечних вантажів, що надаються до перевезення під фумігацією.

Вимоги до заповнення документації для вантажів, що перевозяться на судах навалом.

Вимоги до заповнення документації для вантажів, що перевозяться на судах наливом.

Інформація щодо дій у надзвичайних ситуаціях (аварійна картка, письмові інструкції у разі аварії чи надзвичайної ситуації).

Паспорт безпеки речовини/матеріалу. Інформація, що визначається у паспорті безпеки речовини/матеріалу. Вимоги до заповнення паспорта безпеки на небезпечні вантажі.

Практичні заняття:

Відпрацювання навичок заповнення перевізних (транспортних документів) для:

небезпечних вантажів (враховуючи небезпечні вантажі класів 1, 2, 5.2, 6.2);

неочищених від залишків небезпечного вантажу вантажних одиниць і вантажних транспортних одиниць;

відходів;

небезпечних вантажів, що надаються в аварійній тарі;

небезпечних вантажів, що надаються до перевезення в обмежених або звільнених кількостях;

небезпечних вантажів, що надаються до перевезення під фумігацією.

Модуль 7. Вантажні транспортні одиниці, контейнери, залізничні транспортні засоби, судна, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.

Тема 7.1. Контейнери, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.

Загальні поняття: «вантажна транспортна одиниця»; «контейнер» (зокрема «багатоелементний газовий контейнер (БЕГК)», «контейнер-цистерна», «балк-контейнер», «контейнер відкритий», «контейнер закритий»); «переносна цистерна», «знімна цистерна».

Вимоги до вантажних контейнерів (види, типи), їх випробування та маркування. Опосвідчення вантажних контейнерів.

Вимоги до переносних цистерн (види, типи). Коди та ієрархія. Вимоги до виготовлення та конструкційного обладнання. Вимоги до випробування та перевірки (первинна та періодична). Вимоги до маркування. Вимоги до їх використання.

Вимоги до спеціалізованих контейнерів (контейнерів для масових вантажів, багатоелементних газових контейнерів (MEGC), офшорних балк-контейнерів). Визначення можливості перевезення небезпечних вантажів у спеціалізованих контейнерах, контейнерах для масових вантажів та визначення типу контейнера, у якому дозволяється перевезення небезпечного вантажу. Експлуатація спеціалізованих контейнерів (багатоелементних газових контейнерів (MEGC)).

Тема 7.2. Залізничні транспортні засоби, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.

Загальні поняття: «транспортний засіб» («залізничний транспортний засіб», «транспортний засіб закритий», «транспортний засіб відкритий»), код цистерни (переносної цистерни, залізничної цистерни), «сумісність небезпечних вантажів».

Вимоги до залізничних транспортних засобів (види, типи), до конструкції та технічного стану вагонів та їх опосвідчення. Вимоги до вагонів-цистерн та їх перевірок. Перехідні положення та їх відмінності у міжнародних правилах щодо використання цистерн.

Тема 7.3. Судна, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів.

Загальні поняття: «морське судно», «річкове судно», судно змішаного типу «ріка-море».

Вимоги до морських суден (види, типи). Загальні вимоги до конструкції, обладнання суден та їх опосвідчення. Допущення до перевезення, оснащення та необхідна документація.

Вимоги до річкових суден (види, типи). Загальні вимоги до конструкції, обладнання суден та їх опосвідчення. Допущення до перевезення, оснащення та необхідна документація.

Вимоги до суден змішаного типу «ріка-море».

Практичні заняття:

Відпрацювання на прикладах:

визначення для конкретних речовин можливості їх перевезення у вантажних транспортних одиницях (залізничних транспортних засобах), на суднах;
визначення придатності транспортних засобів, судна для перевезення небезпечних вантажів залежно від способу перевезення.

Модуль 8. Вантажно-розвантажувальні операції, короткострокове зберігання на етапах переміщення небезпечних вантажів.

Тема 8.1. Вантажно-розвантажувальні операції. Кріплення вантажів.

Регламентація норм та вимог щодо вантажно-розвантажувальних операцій.

Загальні вимоги до завантаження/вивантаження вантажних транспортних одиниць, суден.

Підготовка до вантажно-розвантажувальних операцій. Вимоги щодо вантажно-розвантажувальних операцій залежно від способу перевезення (у вантажних одиницях, вантажних транспортних одиницях, навалом, насипом, наливом). Спеціальні положення для деяких небезпечних вантажів (клас 1, підкласи 5.2 та 6.2). Технологічні процеси вантажних операцій з небезпечними вантажами. Схеми завантаження/вивантаження.

Вимоги щодо укладення, розміщення та кріплення небезпечних вантажів у контейнерах, залізничних транспортних засобах, на суднах.

Вимоги щодо розробки технічної документації з розміщення та кріплення вантажів у контейнерах, залізничних транспортних засобах.

Експлуатація цистерн (вимоги до наповнення, ступінь наповнення, застосування калібрувальних таблиць для визначення маси вантажу для нафтопродуктів, допуск до перевезення в технічному та комерційному відношенні).

Вимоги до очистки (промивки) та (або) дегазації перед завантаженням та після розвантаження контейнерів, залізничних транспортних засобів та суден.

Вимоги до завантаження/розвантаження суден навалочними вантажами залежно від їхньої транспортної безпеки.

Вимоги до завантаження/розвантаження суден наливними вантажами залежно від їхньої транспортної безпеки.

Тема 8.2. Короткострокове зберігання на етапах переміщення небезпечних вантажів.

Регламентація норм та вимог щодо короткострокового зберігання на етапах

переміщення небезпечних вантажів.

Вимоги до складів залежно від класу небезпеки вантажу та способу перевезення (у вантажних одиницях, вантажно-транспортних одиницях, навалом, наливом).

Заходи щодо забезпечення безпеки під час складських операцій.

Сумісність вантажів під час короткострокового зберігання залежно від класу небезпеки, додаткових видів небезпеки та виду вантажу (у вантажних одиницях, вантажних транспортних одиницях, навалом, наливом).

Спеціальні вимоги до короткострокового зберігання, приймання та видачі небезпечних вантажів класу 1, органічних пероксидів, самореактивних речовин, інфекційних речовин, відходів.

Спеціальні вимоги до короткострокового зберігання вантажів підвищеної небезпеки.

Вимоги до короткострокового зберігання навалювальних вантажів.

Вимоги до короткострокового зберігання наливних вантажів.

Практичні заняття:

Визначення норм та вимог під час вантажно-розвантажувальних операцій залежно від класу вантажу та способу перевезення (у вантажних одиницях, вантажних транспортних одиницях, навалом, наливом).

Визначення норм та вимог під час короткострокового зберігання для різних небезпечних вантажів.

Визначення сумісності для різних вантажів під час короткострокового зберігання залежно від класу небезпеки та способу перевезення.

Модуль 9. Транспортні операції.

Тема 9.1. Приймання та видача небезпечних вантажів.

Підготовка небезпечних вантажів до перевезення. Спеціальні вимоги щодо підготовки вантажівідправником деяких небезпечних вантажів до перевезення.

Підготовка вантажних одиниць, контейнерів, залізничних транспортних засобів та суден до перевезення.

Правила приймання та видачі небезпечних вантажів.

Особливості передавання вагонів з небезпечними вантажами між перевізниками.

Порожні вантажні транспортні одиниці, не очищені з-під небезпечного вантажу. Вимоги щодо їх перевезення.

Додаткове обладнання транспортних засобів, суден.

Обмеження щодо навантаження деякими небезпечними вантажами транспортних засобів, суден.

Тема 9.2, Сумісність небезпечних вантажів

Положення, за якими визначається сумісність вантажів з різними видами

небезпеки у разі їх завантаження:

- до вантажних контейнерів;
- до транспортних засобів;
- на судна.

Спеціальні вимоги щодо сумісності завантаження вибухових небезпечних вантажів у вантажні транспортні одинці, залізничні транспортні засоби та судна.

Вимоги щодо сумісності небезпечних вантажів з іншими вантажами.

Вимоги щодо сумісності вантажів, що завантажуються навалом на судна.

Вимоги безпеки, що мають виконуватись під час завантаження.

Тема 9.3. Комерційний та технічний огляд.

Вимоги до приймання вагонів та контейнерів у комерційному та технічному відношенні на залізничному транспорті. Правила комерційного огляду вагонів. Правила технічного огляду вагонів. Вимоги до вагонів з небезпечними вантажами під час проведення технічного обстеження з відчепленням.

Тема 9.4. Організація поїзної і маневрової роботи з вагонами, завантаженими небезпечними вантажами на залізничному транспорті.

Формування поїздів з вагонів, завантажених небезпечними вантажами, дотримання норм прикриття вагонів з небезпечними вантажами під час формування поїздів і маневрової роботи. Нагляд за транспортними засобами із небезпечними вантажами.

Умови розпускання вагонів з небезпечними вантажами із сортувальних гірок, виконання маневрів поштовхами з такими вагонами на станціях. Загальні особливості та відмінності згідно з національними та міжнародними правилами.

Порядок проведення маневрової роботи з небезпечними вантажами класу 1, газами та формування поїздів.

Тема 9.5. Супроводження небезпечних вантажів на залізничному транспорті.

Супроводження небезпечних вантажів. Особливості супроводження вантажів 1 та 7 класу безпеки та деяких небезпечних вантажів.

Тема 9.6. Відбір та підготовка вагонів і контейнерів для перевезення залізничним транспортом окремих небезпечних та легкогорючих вантажів.

Відбір вагонів і контейнерів перед завантаженням. Вантажі, які потребують відбору та підготовки вагонів і контейнерів перед навантаженням.

Способи закриття щілин. Порядок закриття нещільностей в контейнерах, критих вагонах.

Тема 9.7. Передача вагонів у міжнародному сполученні.

Вимоги до передачі вагонів у міжнародному сполученні відповідно до міжнародних договорів з питань перевезення небезпечних вантажів, стороною яких є Україна.

Тема 9.8. Вимоги до підготовки суден до перевезення.

Вибір і підготовка судна до перевезення. Оснащення судна. Додаткове обладнання суден. Обмеження щодо навантаження деякими небезпечними вантажами суден.

Практичні заняття:

Відпрацювання навичок визначення:

вимог щодо підготовки вантажу, транспортних засобів, суден;

норм та вимог під час перевезення для різних небезпечних вантажів;

спеціальних положень для перевезення вантажних одиниць;

сумісності різних небезпечних вантажів;

положень до навантаження, вивантаження та обробки для окремих небезпечних вантажів.

3. Заходи безпеки.

Модуль 10. Навчання з питань безпеки.

Тема 10.1. Основні причини виникнення аварійних ситуацій. Заходи, спрямовані на запобігання аварійним ситуаціям.

Основні види транспортних подій з небезпечними вантажами: пожежі, самозаймання, вибухи, витікання, випаровування, розсипання небезпечних речовин (вантажів).

Основні види причин цих подій:

технічні причини – конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність тари, контейнерів, цистерн, засобів пакування для перевезення небезпечних вантажів, транспортних засобів або незадовільний їхній технічний стан;

організаційні причини – порушення умов перевезення небезпечних вантажів, відсутність в інструкціях працівників їхніх функціональних обов'язків щодо перевезення небезпечних вантажів, допуск до роботи без проведення навчання та підвищення кваліфікації, порушення вимог безпеки під час експлуатації контейнерів, цистерн, засобів пакування, транспортних засобів, що використовуються для перевезення небезпечних вантажів, порушення трудової і виробничої дисципліни тощо.

Перелік основних організаційних і технічних заходів, спрямованих на запобігання виникненню аварійних ситуацій з небезпечними вантажами.

Тема 10.2. Порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій.

Порядок сповіщення про виникнення аварійної ситуації.

Порядок ліквідації аварійних ситуацій.

Дії у разі виникнення аварійних ситуацій: розсипання, витікання небезпечного вантажу; горіння небезпечного вантажу.

Створення та організація роботи оперативної групи з ліквідації аварійної ситуації.

Користування аварійною карткою.

Порядок проведення аварійно-відбудовних робіт на залізничному транспорті в зоні аварійної ситуації.

Порядок ліквідації аварійних ситуацій, пов'язаних з пожежею.

Порядок проведення локалізації забруднень, нейтралізації і дегазації в зоні аварійної ситуації.

Порядок проведення медичного захисту, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя в зоні аварійної ситуації.

Особливості ліквідації наслідків аварійних ситуацій в залежності від класу небезпеки вантажів.

Основні види та властивості небезпечних та шкідливих факторів, які можуть виникнути внаслідок аварійної ситуації з небезпечними вантажами.

Види та класифікація засобів індивідуального захисту. Застосування та зберігання засобів індивідуального захисту, спеціального одягу та спецвзуття.

Тема 10.3. Охорони праці та пожежна безпека.

Вимоги з охорони праці, пожежної безпеки під час підготовки транспортних засобів до перевезення, вантажно-розвантажувальних робіт та складування небезпечних вантажів.

Типи та застосування вогнегасників.

Гігієна праці, виробнича санітарія, охорона навколишнього природного середовища під час здійснення перевезень небезпечних вантажів.

Норми та вимоги правил безпеки та охорони навколишнього природного середовища під час вантажних операцій, перевезення, складування небезпечних вантажів.

Тема 10.4. Заходи першої допомоги.

Поняття першої допомоги. Основні принципи надання першої допомоги. Перша допомога у разі кровотечі. Класифікація кровотечі.

Перша допомога у разі ударів. Струс головного мозку. Удари в області хребта.

Перша допомога у разі ураження електричним струмом. Перша допомога у разі отруєння. Симптоми отруєнь.

Вплив різних газів на організм людини і його наслідки.

Практичні заняття:

Визначення першочергових дій в аварійних ситуаціях.

Визначення необхідних засобів індивідуального захисту залежно від виду небезпечного вантажу та їх застосування у разі виникнення аварійних ситуацій.

Визначення засобів пожежогасіння.

Складання звіту про аварійну ситуацію.

Директор Департаменту дорожніх
і авіаційних перевезень, розвитку
туризму та безпеки на транспорті

Олександр ЗАДОРЖНИЙ